

KRITISKE ANALYSER

Af økonom, cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund,
kendt fra Den Alternative Velfærdskommission

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Notat:

ER ØKONOMISK CENTRALISERING MOD GÆLDSKRISEN VED AT SKUBBE DEMOKRATIET TILSIDE I EU?

Gældskrisen i Eurozonen er ikke bare stærkt økonomisk truende for vækst, velstand og velfærd i de gældsramte lande og i hele EU. Men den foregående centralisering i EU mod gældskrisen er også politisk stærkt truende, fordi den risikerer at feje demokratiet til side.

ANSVAR FOR GÆLDSKRISEN.

Der fokuseres – og ikke med urette selvsagt – meget på gældskrisens truende økonomiske konsekvenser, der ikke blot truer vækst, velstand og velfærd i de gældsramte lande. Men som vil medføre et økonomisk tilbageslag i hele EU i de kommende år. Det må imidlertid konstateres, at debatten herom er hel skævvreden. Der fokuseres på Sydeuropæiske landes ”leven over evne” og ”ansvarsløshed”. Heroverfor ses så Tyskland, som dem der ”betaler regningen”, men også til gengæld – meget rimeligt – kræver disciplin af gældslandene fremover.

ET SKÆVT ØKONOMISKE BILLEDE.

Det må anerkendes, at en fejltagtig økonomisk politik er en medvirkende årsag til situationen i Grækenland, Italien osv. Og at Tyskland er det enkeltland, som har spyttet mest i kassen i EU s ”redningsfond” ERSF. Men alligevel er ovenstående billede helt skævt. De gældsramte lande er ikke bare offer for egne fejl, men for en grundlæggende fejlkonstruktion i euroen.

Bag ved gældskrisen ligger, at omkostningsudviklingen og dermed konkurrenceevne i PIICS – landene respektive i Tyskland har udviklet sig helt forskelligt. Før euroen kunne den svagere konkurrenceevne i Sydeuropa mm. afspejles i en svagere valuta, som hermed kompenserende. Modsat ville Tysk eksportoverskud afspejles i en stærk D-mark, hvorved valutaudviklingen lagde

bånd på den tyske succes.

EUROEN: FÆLLES MØNT UDEN FÆLLES ØKONOMI.

Disse automatiske dæmpere på uensartetheden i den økonomiske udvikling i Eurozonen forsvandt imidlertid med euroen. Siden har Sydeuropa ikke blot kæmpet med svagere konkurrenceevne, men også med en stærk euro, som yderligere forringer deres afsætning, beskæftigelse, betalingsbalance og statsunderskud. Modsat har Tyskland hentet en yderligere konkurrencemæssig fordel af euroen, fordi euroen er en gennemsnitsvaluta for hele EU og dermed for Tyskland er en undervurderet valuta i forhold til den stærke tyske konkurrenceevne og eksport.

TYSK OVERSKUD OG SYDEUROPEISK UNDERSKUD: SOM AT SKILLE VARMT FRA KOLDT VAND.

Tysklands overskud og Sydeuropas underskud er hinandens spejlbilleder og hænger uløseligt sammen. Og at løse det ene uden at røre det andet er som at forsøge at dele lunkent vand i varmt og koldt.

Skal de økonomiske spændingerne i EU ikke blot vokse og vokse, er det nødvendigt, at EU har et apparat til ikke bare at koordinere den økonomiske politik og bringe omkostningerne ned i Sydeuropa, men nok så meget også til at skabe vækst her gennem investeringer og produktivitetsudvikling i de gældsramte lande – hvilket igen kun er muligt gennem en omfordeling fra Tyskland til Sydeuropa. Tyskland skal købe mere fra Sydeuropa dvs. forbruge mere. Og dele af det tyske overskud skal gennem struktur og vækstfonde investeres i Sydeuropa.

ENSIDIG LØSNING PÅ SYDEUROPEAS BEKOSTNING.

Tyskland har imidlertid kun villet den ene del: Kontrol med finanspolitikken og omkostningsudviklingen i Sydeuropa. Den anden og nok så vigtige del: Hjælp til udvikling og vækst Sydeuropa ud af eget overskud vil Tyskland ikke. Tyskland står tværtimod fast på en forbenet monetaristisk kurs med kun at ville budgetoverholdelse og hermed at amputere de økonomisk politiske muligheder for at føre vækstpolitik.

Resultatet er, at fordele og ulemper ved euroen forbliver ulige fordelt i Tysklands interesse og modsvarende i Sydeuropas disfavør. Mens Tyskland bliver siddende på overskuddet ved at udkonkurrere Sydeuropa, tvinges de sydeuropæiske lande af selvsamme Tyskland til at gennemføre en ”intern devaluering” i form af en voldsom og ensidig forringelse af lønninger, velstand og velfærd. Den allerede eksisterende skævhed og ulighed i udviklingen vil kun forstærkes.

FORSTÆRKEDE ØKONOMISKE OG POLITISKE SPÆNDINGER.

Det siger sig selv, at en sådan udvikling ikke bare vil medføre stigende økonomiske spændinger i

eurozonen og tiltagende økonomiske krise i hele EU, men at det også vil skabe stigende politiske spændinger i eurozonen og i EU.

Spændingerne vil skærpes ikke bare mellem på den ene side de nationale regeringer og parlamenter i de gældsramte lande og på den anden side eurozonens nye magttop: ”Frankfurtergruppen”. Men i sidste ende vil der også komme et stigende skisma mellem befolkningerne, der skal lægge ryg til hestekurene der skal frelse euroen, og så på den anden side EU.

REGERINGER I KLEMME.

Skal spare kurene gennemtvinges som hidtil af hensyn til storbankerne og dermed til Tysklands og Frankrigs økonomier bliver det i stigende grad på befolkningernes bekostning, navnlig selvsagt i Sydeuropa. Reaktionen er heller ikke udeblevet: Politiske protester har bredt sig og har nu kostet 4 regeringer i livet i Irland, Portugal, Grækenland og Italien.

Befolkningerne søger i høj grad en anden vej, hvor de håber at kunne undgå de voldsomme af EU-toppen dikterede forringelser. Men EU toppens reaktion er foruroligende. Regeringerne var ikke fantastiske i hverken Grækenland eller Italien og det er vanskeligt at græde over navnlig Berlusconi's exit. Men det var dog de regeringer, som var valgt af befolkningerne.

DEMOKRATIET SKUBBES TIL SIDE.

I Grækenland ville premierministeren holde folkeafstemning for at få folkets opbakning til reformerne. Her satte EU ham pistolen for brystet og truede med at trække al hjælp tilbage, hvilket ville have ført lige direkte til græsk betalingsstandsning. I stedet blev som regeringsleder i både Grækenland og Italien indsat nogle af EU – toppens ”egne drenge” – en tidligere direktør i Den Europæiske Centralbank i Grækenland og en tidligere EU kommissær i Italien. Og politikken forbliver den samme – dikteret fra eurotoppen.

Det er vanskeligt andet end at opleve det som en tilsidesættelse af det nationale demokrati. Ligesom det er vanskeligt ikke at opleve hele centraliseringen af de økonomisk politiske beslutninger i EU hos en 6 mands gruppe under tysk ledelse som også lidende af et stærkt demokratisk underskud.

Med den skete centralisering og planerne for en overnational finanspolitik og økonomisk regering bærer udviklingen ikke mod det nationernes Europa, som projektet oprindeligt gik ud på, men mod et tysk ledet, topstyret EU – under ”Kaiser Merkel”.

Men centraliseringen vil ikke løse de økonomiske problemer. Krisen vil fortsætte og med den de politiske spændinger. Det vil givet føre til endnu flere krav om topstyring og centralisering – på bekostning af de enkelte nationers og befolkningernes demokratiske indflydelse. Det er vanskeligt at se, hvordan det skal ende godt?

Henrik Herløv Lund, uafhængig økonom – cand. scient. adm
Ikke partitilknyttet medlem af centrum venstre

HENVISNING:

Blandt andet EU spørgsmål behandles i nyhedsbrevene KRITISKE ANALYSER (om økonomi, velfærd og neoliberalisme) og KRITISKE DISKUSSIONER (om politik, regering og alternativet til de borgerlige). Vederlagsfrit abonnement på nyhedsbrevene kan tegnes ved at maile til herloevlund@mail.dk . Artikler og rapporter kan downloades på www.henrikherloevlund.dk under ”Rapporter og artikler”.